

HULP & RECHT

Bij klachten van seksueel misbruik

2007 Toor

Utrecht	5 september 2007	
uw kenmerk		PERSOONLIJK/AANTEKENEN
ons kenmerk		ZHE
afdeling	BAC	
onderwerp	Klacht 2007/01	

Excellentie,

Hierbij ontvangt u de resultaten van het voorafgaand onderzoek - zoals bedoeld in canon 1717 ev. CIC - van de Beoordelings- en Advies Commissie (BAC) in de Procedure bij klachten van seksueel misbruik 1), met betrekking tot de klacht die werd ingediend door:
mevrouw , verder te noemen **klaagster**,
tegen
de heer , verder te noemen **aangeklaagde**.

De BAC werd door de diocesane bisschoppen, de militair ordinaris en de hogere oversten benoemd conform art. 7 van genoemde Procedure en bestaat uit:

- mevrouw Mr. Drs. E.J.M. Boogaard-Derix
- zuster E. Geertsma
- mevrouw Mr. V.N.M. Korte-van Hemel
- de heer Mr. Y.A.J.M. van Kuijk
- de heer Mr. Dr. W.E.M. Leclercq
- mevrouw Mr. M.M. Lenglet
- mevrouw Drs. M. Schulte Kemna
- de heer Prof. Dr. M.H.F. van Uden.

De geheel aanwezige BAC besprak deze klacht in haar bijeenkomst van 27 augustus 2007 en kwam unaniem tot onderstaande beoordeling en advisering:

I. Inleiding

De BAC nam kennis van de bevindingen van de gemachtigde in deze klacht, mevrouw Mr. Drs. E.J.M. Boogaard-Derix.

II. Hetgeen klaagster van haar klacht verwacht

- erkenning van het misbruik, van de hierdoor door klaagster geleden schade en van de gevolgen hiervan voor het verdere leven van klaagster;

1) Regelingen R.K. Kerkgenootschap Nederland (Nr. 12)

- verplichte psychotherapeutische behandeling van aangeklaagde, teneinde hem inzicht te geven in zijn handelen en in de schade die hij heeft aangericht;
- beperking van aangeklaagdes priesterlijke/pastorale activiteiten;
- vergoeding van de tweejaarlijks door klaagster gemaakte kosten voor een deelprothese (Euro 199,95 per stuk; worden niet door de ziektekostenverzekering vergoed);
- vergoeding van de kosten voor psychotherapeutische behandeling van klaagster, voorzover deze niet door de ziektekostenverzekering worden vergoed.

III. De procedure en de ontvankelijkheid

De Procedure

Klaagster wendde zich tot de juridisch adviseur, Mr. T. van de Poll-Kuypers. Deze zond het klaagschrift van 21 juni 2007 naar de voorzitter van de BAC, de heer Mr. Y.A.J.M. van Kuijk. Deze wees mevrouw Mr. Drs. E.J.M. Boogaard-Derix aan als gemachtigde en informeerde de ordinaris. Het klaagschrift is bij het dossier gevoegd.

Op 24 juli 2007 had de gemachtigde een gesprek met klaagster. Van het gesprek met klaagster werd door de bij het gesprek aanwezige secretaris, mevrouw T.A.J.M. Elie, een verslag gemaakt. Het verslag werd conform art. 11.8 van de Procedure aan klaagster toegezonden en na enkele correcties retour ontvangen. Het verslag is bij het dossier gevoegd.

Het gesprek van de gemachtigde met aangeklaagde vond eveneens plaats op 24 juli 2007. In dat gesprek las aangeklaagde een schriftelijke verklaring voor, alsmede een notitie van zijn hand. Beide documenten zijn bij het dossier gevoegd. Van het gesprek met aangeklaagde werd door de aanwezige secretaris eveneens een verslag gemaakt. Dit verslag werd conform artikel 11.10 aan aangeklaagde toegezonden en zonder bemerkingen retour ontvangen. Het verslag is bij het dossier gevoegd.

Klaagster nam kennis van de inhoud van het dossier en reageerde hierop schriftelijk. Haar reactie is bij het dossier gevoegd.

Aangeklaagde maakte geen gebruik van zijn recht het dossier in te zien.

De ontvankelijkheid

Klaagster stelt dat het seksueel misbruik waarover zij klaagt heeft plaatsgevonden in een afhankelijkheidsrelatie. Zij motiveert dit door te verwijzen naar het feit dat aangeklaagde priester was en hoogleraar waar klaagster studente was. Bovendien was er sprake van een groot leeftijdsverschil in die zin dat aangeklaagde zo'n 25 jaar ouder was dan klaagster. Klaagster zocht indertijd steun en begeleiding bij aangeklaagde. Zij was zwaar depressief en had veel behoefte aan praten met een pastor. Aangeklaagde erkent hetgeen door klaagster wordt gesteld.

Gelet op bovenstaande is er – voorzover er sprake is van seksueel misbruik (zie hierna) -sprake van een situatie als bedoeld in artt. 2.1 en 2.3 van de procedure bij klachten van seksueel misbruik. Klaagster is dan ook ontvankelijk in haar klacht.

De BAC heeft, voorzover zij dit heeft kunnen nagaan, vastgesteld

- dat de desbetreffende procedureregels door de gemachtigde zorgvuldig zijn gevolgd;
- dat van een beletsel voor de ontvankelijkheid van de klacht niet is gebleken.

IV. De vaststaande feiten

Voor zover in deze zaak van belang staat -als enerzijds gesteld en anderzijds niet of onvoldoende weersproken - het volgende vast:

- Klaagster is in (opjarige leeftijd) theologie gaan studeren aan te
- Aangeklaagde was daar toen hoogleraar
- Klaagster zocht vrijwel vanaf het begin van haar studie hulp en steun bij aangeklaagde.
- Klaagster was indertijd depressief en voerde met aangeklaagde veel gesprekken, zowel over haar persoonlijke problematiek als over zinvragen en het geloof.
- In de loop van de tijd (vanaf omstreeks eind 1981) kregen aangeklaagde en klaagster een relatie waarbij ook sprake was van – steeds verdergaand – seksueel contact. Daarbij werd door aangeklaagde, gelet op zijn priesterschap, aangedrongen op geheimhouding.
- Omstreeks maart/april 1983 gaf klaagster aan aangeklaagde aan dat zij meer openheid wilde over hun relatie. Hierna vond er een gesprek plaats tussen klaagster, aangeklaagde en haar moeder. Tijdens dit gesprek werd besloten dat deze relatie niet kon en beëindigd moest worden.
- Klaagster vertrok vrij snel hierna naar om daar verder te studeren, maar keerde na enige maanden – omdat ze in ziek was geworden – weer terug naar .

- Nadat klaagster teruggekeerd was in _____ en tijdens een vakantie in _____, ontstond er weer contact tussen klaagster en aangeklaagde. Ook de seksuele contacten werden hervat en zelfs verhevigd.
- Tussen klaagster en aangeklaagde hebben vergaande seksuele contacten plaatsgevonden. Aangeklaagde legde daarbij, gelet op zijn visie op trouw blijven aan het celibaat, de grens bij geslachtsgemeenschap.
- In augustus 1983 vertrok klaagster definitief naar _____. Daarna - tot medio 1985 - was er tussen beiden nog wel contact, maar geen vergaand seksueel contact. Het bleef beperkt tot 'zoenen en wat friemelen'.

V. Een samenvatting van de stellingen van klaagster

Klaagster stelt - samengevat en zakelijk weergegeven - het volgende:

- De relatie met aangeklaagde heeft mijn verdere leven getekend. Hij liet mij geloven dat onze relatie mooi, echt en goed was en dat ook God dat vond. Hij wekte de indruk dat hij God aan zijn zijde had: we baden regelmatig, staande onder het kruis op zijn kamer, samen het Onze Vader. Daarna dankte hij God voor onze relatie.
- Indertijd was ik depressief en volstrekt niet weerbaar om grenzen te stellen.
- Er was geen sprake van een gelijkwaardige relatie, ook niet op seksueel gebied, omdat hij er voor zorgde dat ik me wel gaf, maar hij niet omdat hij trouw wilde blijven aan het celibaat.
- Aangeklaagde en ik kwamen overeen om met een derde, mijn moeder, te spreken over onze situatie. Pas tijdens het gesprek bleek mij dat aangeklaagde al eerder contact met mijn moeder had gehad. Ik voelde mij hierdoor door zowel mijn moeder en aangeklaagde als door God verraden. Aangeklaagde wist dat ik problemen met mijn moeder had. Nu hadden zij al besloten 'dat dit niet kon'. Ik moest vertrekken en aangeklaagde werd - door mijn moeder - de hand boven het hoofd gehouden. Dit heeft de relatie met mijn moeder blijvend ontwricht.
- Na mijn eerste vertrek naar _____ deed aangeklaagde niet wat hij had gezegd: stoppen. Hij pakte de draad weer op - ook seksueel - en wekte bij mij weer hoop.
- Ik heb moeten vertrekken uit _____ en alles wat mij dierbaar was - het studentenkorps, mijn medestudenten - moeten verlaten alsof het mijn eigen keuze was.
- Ik heb me al die jaren schuldig gevoeld. Ik heb altijd gezwegen, een priester is immers heilig. Ik voelde mij verantwoordelijk. Bovendien werd ik geconfronteerd met de moraal van de kerk: "de vrouw als verleider". Pas recent, in de contacten met _____ is mij duidelijk geworden dat ik met aangeklaagde een pastorale relatie had, waarin hij door zijn functie van pastor/hulpverlener verantwoordelijk was voor het bewaken van grenzen.
- Uit de reactie van aangeklaagde in deze procedure blijkt dat aangeklaagde het verschil niet kent tussen tederheid en seksualiteit. Zijn toenmalig gedrag was sterk seksueel, die zogenaamde tussenweg is wat mij betreft van twee walletjes eten. Priester blijven maar wel een vriendin er op na houden.
- Voor mij is het schokkend te horen dat hij nooit heeft overwogen om zijn priesterschap aan de wilgen te hangen. Hij had daarover naar mij toe van het begin af aan duidelijk moeten zijn.

Klaagster stelt dat de gevolgen van haar seksuele relatie met aangeklaagde verreikend en diepgaand zijn geweest. Zij stelt, samengevat weergegeven, het volgende:

- Aangeklaagde heeft me diepgaand beschadigd op het gebied van vertrouwen, verbondenheid voelen, en het in verbinding staan met jezelf en het goddelijke.
- Aangeklaagde heeft mij door de geheimhouding geïsoleerd van mijn vrienden en jaargenoten, zowel in _____ als _____.
- Ik ben in een permanente 'staat van alarm' geraakt en was niet in staat iets te voelen m.b.t. de periode met aangeklaagde. Met kleine beetjes krijg ik nu toegang tot mijn gevoelens daaromtrent.
- Het echt vertrouwen van iemand is voor mij zeer problematisch, zo niet onmogelijk. Een stabiele liefdesrelatie heb ik niet kunnen opbouwen. Ik was niet meer in staat tot liefhebben en psychische en emotionele overgave. Hierdoor ben ik niet toegekomen aan het zelf kinderen krijgen. Mijn behoefte aan zingeving binnen een religieus kader en mijn sterke levensbeschouwelijke aanleg zijn ruim 20 jaar getorpedeerd geweest. Het feit dat ik een geheim heb waar ik binnen religieuze kringen beter maar zeer omzichtig mee om kan springen, maakt dat ik me in deze kringen zeer onvrij en ongemakkelijk voel.
- Ik ben net begonnen met de verwerking. Waarschijnlijk heb ik daar therapeutisch hulp bij nodig, maar ik ben nog op zoek naar een goede therapeut.
- Tengevolge van de seksuele contacten met aangeklaagde heb ik een deelprothese nodig, waarvan de kosten momenteel tweejaarlijks euro 199,95 per stuk zijn, welke kosten door de ziektekostenverzekering niet vergoed worden.

VI. Een samenvatting van de stellingen van aangeklaagde

Aangeklaagde stelt - samengevat weergegeven - :

- Ik erken wat klaagster in haar klaagschrift stelt. Ik heb indertijd een grote fout gemaakt.

- Het gebeurde in een tijd van grote veranderingen. Alles was in beweging. Wij moesten de kerk openbreken. Ik wilde het celibaat niet afschaffen, maar dacht dat tederheid wel kon.
- Ik heb van klaagster gehouden en zocht naar een tussenweg naar tederheid. Maar ik raakte met mezelf in de knoop. Op die manier kon het niet doorgaan. Noch voor haar noch voor mij.
- Dat klaagster zich in deze niet alleen door mij maar ook door haar moeder verraden voelt, begrijp ik niet. Klaagster kan niet begrijpen dat ik haar moeder bewonderde
- Ik wil dat klaagster weer op de been komt. Ik vind het verschrikkelijk dat het slecht met haar gaat. Ik heb van haar gehouden. Nadat klaagster in 1985 met haar nieuwe vriend bij mij was geweest en wij samen nog een fietstocht door hadden gemaakt, dacht ik dat de zaak was afgerond. Ik meende toen dat het haar goed ging.
- Ik heb klaagster destijds om vergiffenis gevraagd voor alles wat ik fout had gedaan. Ik beloofde haar dat zoiets nooit meer zou gebeuren. Aan die belofte heb ik me gehouden.
- Naar aanleiding van een opmerking van klaagster over de moraal van de kerk "de vrouw als verleider": Deze moraal deel ik absoluut niet. Dat was bij ons ook zeker niet het geval. Wij ontdekten samen dat wij van elkaar hielden. De keuze voor het priesterschap speelde voor mij niet; het priesterschap was mij te dierbaar.
- Ik heb met ontsteltenis kennis genomen van de puinhoop die door mij destijds is achtergelaten. Ik wil daar mijn oprechte spijt over betuigen. Ik gaf veel om haar en toch heb ik dit aangericht. Ik ben blij als ik iets kan doen. Dat geldt ook voor eventuele kosten, zoals in het klaagschrift verzocht. Als klaagster dit wenst of het in het kader van een therapeutische behandeling past, ben ik bereid om met haar in gesprek te gaan. Ik wil alles doen om haar te helpen. Ik vraag me wel af of een ontmoeting de juiste weg is.
- Indertijd heb ik veel gesprekken gehad met een pater . Hij heeft mij in harde, confronterende gesprekken laten zien hoe ik de professionele houding, waardoor een pastor steeds afstand weet te bewaren, verwaarloosd had.
- Ik heb na klaagster met niemand een dergelijke relatie gehad. Zelf heb ik het idee dat er geen gevaar is voor herhaling. Ook een therapie acht ik niet nodig, maar ik laat dat graag over aan de BAC.
- Ik ben inmiddels al geruime tijd gepensioneerd en oefen nog maar weinig (pastorale) taken uit. Ik lever hand- en spandiensten in de te en spring bij in het dekenaat.

VII. De beoordeling door de BAC

Tussen aangeklaagde en klaagster hebben in de jaren 1980-1983 - dat is door beiden erkend - vergaande seksuele handelingen plaatsgevonden. Er was sprake van een (liefdes)relatie.

Aangeklaagde, die als priester en begeleider van studenten, met klaagster te maken kreeg in een periode waarin zij zich depressief voelde, heeft daarbij volstrekt onvoldoende distantie in acht genomen.

Voor klaagster heeft deze relatie vergaande gevolgen gehad in haar verdere leven. Daarbij was met name van belang dat het hier ging om een relatie met een priester. Iets wat geheim gehouden moest worden.

Nadat in maart/april 1983 was besloten dat deze relatie beëindigd moest worden (en klaagster voor de eerste keer naar vertrok) heeft aangeklaagde zich hier niet aan gehouden. In datzelfde jaar bleven er immers contacten bestaan en werden de seksuele handelingen zelfs uitgebreid. Dat heeft voor klaagster, die opnieuw hoop kreeg op een bestendige relatie, veel onduidelijkheid met zich mee gebracht.

Voor aangeklaagde heeft, zo stelt hij, zijn keus voor het priesterschap nooit ter discussie gestaan. Zijn gedrag ten opzichte van klaagster was daarmee volstrekt in strijd en voor klaagster was dit hoogst onduidelijk en verwarrend. Dit is aangeklaagde toe te rekenen.

Gelet op bovenstaande feiten is de BAC van oordeel dat er sprake is van seksueel misbruik als bedoeld in art. 2.3. van de Procedure. De klacht is dan ook gegrond.

Wat de verzoeken van klaagster betreft overweegt de BAC:

- Naar het oordeel van de BAC is er sprake van seksueel misbruik met negatieve gevolgen voor klaagster..
- Indien klaagster over zou gaan tot een therapie voor de verwerking van deze gevolgen moet bezien worden in hoeverre deze kosten aan haar vergoed moeten worden. Aangeklaagde heeft in elk geval aangegeven daartoe bereid te zijn. De BAC heeft er voorts nota van genomen dat aangeklaagde zich bereid heeft verklaard om, indien dat in het belang van klaagster is, met haar – al dan niet binnen een therapie van klaagster – in gesprek te gaan over de gebeurtenissen in het verleden.
- Vergoeding van de tweejaarlijks door klaagster te maken kosten voor een deelprothese
- (thans euro 199,95 per stuk) lijkt eveneens op zijn plaats. Aangeklaagde heeft aangegeven deze kosten voor zijn rekening te willen nemen. De BAC geeft daarbij in overweging om naast de toekomstige kosten voor deze deelprothese ook de kosten die klaagster hiervoor in het verleden al heeft gemaakt te vergoeden.

Wat betreft een verplichte therapie voor aangeklaagde en het beperken van de priesterlijke/pastorale activiteiten is de BAC van oordeel dat een advies daarover door haar niet zonder meer te geven is. In het gesprek met de gemachtigde gaf aangeklaagde goed gemotiveerd aan dat hij zich bewust is van de door hem in de relatie met klagster begane fouten. Aangeklaagde geeft aan dat hij hiervan heeft geleerd en dat hij - mede door de intensieve gesprekken met een collega - zich bewust is geworden van het feit dat hij als pastor afstand moet bewaren, hetgeen hij ten opzichte van klagster volstrekt niet heeft gedaan. Volgens aangeklaagde heeft dit voor hem, na de periode met klagster, geen problemen meer gegeven.

VIII. Het advies van de BAC

De BAC adviseert ten aanzien van de verzoeken van klagster:

1. Aangeklaagde nadrukkelijk te confronteren met de inhoud van dit advies, met hem in een intensief en indringend gesprek de ernst van deze zaak te bespreken en daarbij tevens nader te onderzoeken of een therapie alsnog gewenst is en of het beperken van aangeklaagde in zijn huidige priesterlijke/pastorale taken gewenst is.
2. Klagster financieel tegemoet te komen in door haar gemaakte en nog te maken kosten met betrekking tot de deelprothese.
3. Klagster financieel tegemoet te komen in door haar eventueel nog te maken kosten voor therapeutische hulp, zulks met inachtneming van art. 13.1.c van de procedure.

Volgens artikel 13.4 ontvangen klagster en aangeklaagde per gelijke post een kopie van deze beoordeling en advisering.

Uw reactie over de afhandeling van deze zaak (cf. art. 14.1 en 14.3 van de Procedure) ziet de BAC met belangstelling tegemoet.

Met vriendelijke groet en hoogachting,

Mr. Y.A.J.M. van Kuijk,
voorzitter

Mw. T.A.J.M. Elie,
ambtelijk secretaris